

Punainen Risti

Kutsumme järjestöt kylään

Sisältö

Lukijalle	3
Kylät kehittyvät	4
1. Järjestöt kylän tukena	5
1.1. Kylä kehittää	6
1.2. Kylä pitää huolta	8
1.3. Kylä varautuu	12
2. Järjestöjen esittelyt	16

Lukijalle

Yhteiskunta muuttuu vauhdilla. Se keskittyy ja kasautuu sekä ikääntyy. Kuntien rakenteita ja kuntalaisten palveluita ravistellaan. Palveluiden tuottajat tulevat yhä kauempaa. Ihmiset ja talot on jaettu neliöihin ja pisteisiin, joiden mukaan resursseja jaetaan. Ehtiikö apu ajoissa perille? Kuuluuko kännykkä? Pelaako netti? Omaa vastuuta ja läheisten tukea korostetaan. Odotukset järjestöjä kohtaan kasvavat. Miten ihminen tästä selviytyy? Kuka hänestä huolehtii?

Yhteisöllisyyden merkitys on löydetty uudelleen. Se on selkeä reaktio nykyajan yksilöllisyyden ylikorostukselle. Kyläyhteisön merkitys korostuu sitä mukaa kun maamme jaetaan yhä suurempiin hallinnollisiin kokonaisuuksiin. Kylissä asuu 1-3 miljoonaa ihmistä. Vaikka ne ovat erikokoisia ja niiden olosuhteet sekä sijainnit vaihtelevat, niissä on myös paljon yhteisiä asioita.

Kylät kehittyvät

Kylien uudenlaista toimintaa on kehitetty järjestelmällisesti jo 1970-luvun lopulta lähtien. Kehittäminen alkoi kylätoimikunnista, joista suurin osa on nyt rekisteröitynyt kyläyhdistyksiksi. Niitä on noin 3000. Kyläyhdistysten merkitys kylän hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehittäjänä on yhä merkityksellisempi.

Kylissä on laadittu kyläsuunnitelmia ja viime vuosina myös turvallisuussuunnitelmia. Vuoden 2011 loppuun menneessä yli 2000 kylällä oli oma suunnitelma. Niihin on kirjattu kylän kehittämisen tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet.

Tämä oppaan tarkoituksena on antaa kyläyhdistyksille tietoa siitä, miten eri järjestöt voitaisiin ottaa mukaan kylän toimintaan. Kunnissa toimii kymmenittäin, jopa sadoittain järjestöjä ja yhdistyksiä.

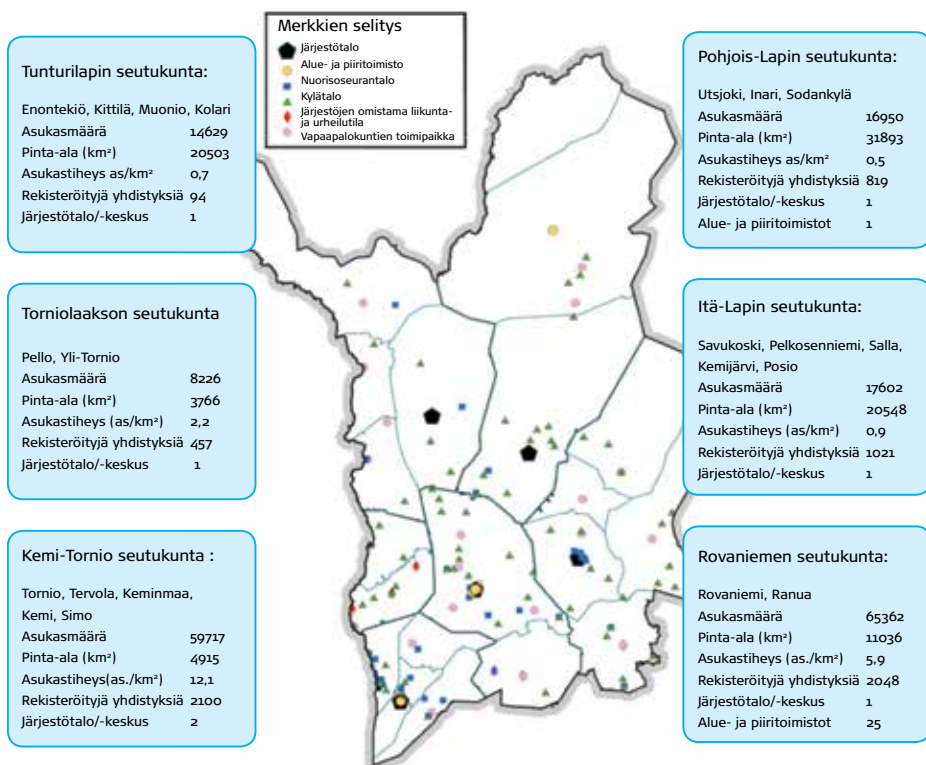
Toivomme tämän oppaan innostavan kyläyhdistyksiä ottamaan rohkeasti yhteyttä järjestöihin ja pohtimaan yhdessä miten itse kukin taho voisi tukea kyläläisten hyvinvointia, selviytymistä ja turvallisuutta. Siten edistämme kyläin elinvoimaisuutta.

1. Järjestöt kylän tukena

Yhdistysrekisterissä oli runsaat 130 000 rekisteröityä yhdistystä vuonna 2011. Jäseniä näissä on yli 5 miljoonaa. Järjestötoiminta on suuri voimavara ihmisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääjänä, mikä korostuu entisestään rakenteellisten uudistusten ja heikkenevän taloudellisen tilanteen myötä. Järjestöt tuottavat hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta tärkeitä toimintoja ja palveluja, viranomaisten rinnalla, vahvistaen osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta. Myös varautumisen ja valmiuden näkökulmasta järjestöjen rooli merkittävänä yhteistyökumppanina kasvaa esim. ensihuollon, henkisen tuen ja kansalaisten omien valmiuksien lisääjänä. Harvaan asutuilla alueilla järjestöjen rooli on erityisen tärkeä virnaomaisverkoston harventuessa ja palveluiden etäännyessä.

Järjestöt pähkinänkuoressa:

Tässä oppaassa käydään läpi järjestöjen roolia ja mahdollisuuksia toimia kylissä kolmesta eri näkökulmasta. **1.1 Kylä kehittää. 1.2. Kylä pitää huolta ja 1.3. Kylä varautuu**

1.1. Kylä kehittää

Kylää kehitetään pääasiassa yhteisesti laaditun kyläsuunnitelman mukaisesti. Kyläsuunnitelmien tekemiseen on useita erilaisia malleja ja ohjeita. Suunnitelmia tehdään myös usein erilaisten hankkeiden avulla.

Yksi hyvä työväline on Taatusti turvassa -hankkeen tuottama Kansalaisen käsikirja. Käsikirja löytyy Internetistä osoitteesta:

kansalaisenkasikirja.info

Järjestöjen rooli kylän kehittämisessä voisi olla kolmenlaista.

Ensiksi: Järjestöillä on paljon osaamista toiminnan kehittämisessä ja suunnitelmien tekemisessä. Kyläyhdistyksen kannattaa hyödyntää tätä osaamista.

Toiseksi: Kyläyhdistyksen olisi hyvä miettiä, olisiko jollakin järjestöllä tai yhdistyksellä voimavaroja ryhtyä vastaamaan joidenkin toimintojen toteuttamisesta kylällä. Toimintaa voisivat olla esimerkiksi palvelupäivä kylätalolle, lasten kerho, naapuriavun rinki tai kotien turvallisuustarkastukset.

Kolmanneksi: Järjestöt voivat hakea ja toteuttaa hankkeita, jotka tukisivat kylän kehittämistä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Järjestöillä on mahdollisuus hakea mm. Ray rahoitusta hankkeisiin, mitkä tukisivat kylän hyvinvointia.

Rovaniemellä on otettu käyttöön aluelautakunnan malli. Se lisää lähi-demokratiaa ja antaa kylille myös konkreettisia taloudellisia resursseja. Järjestöt tuovat osaamistaan kylän käyttöön esimerkiksi hankkeiden sekä perustoimintojen myötä. Lisää tietoa aluelautakuntamallista löytyy osoitteesta **www.rovaniemi.fi/fi/Palvelut/Kylat-ja-kaupunginosat/Aluelautakunnat**

Seuraavan sivun kaaviossa kuvataan järjestöjen mahdollisuuksia osallistua kyläsuunnitelman tekemiseen ja kylän kehittämiseen.

Esimerkkejä kylän kehittämistä tukevista järjestöistä

Tehtävä

Järjestö

Toiminnan suunnittelu
ja kehittäminen

Punainen Risti, VPK, Maaseudun
sivistysliitto, 4H, Lapin Nuorison
liitto ry, Lapin Sosiaali- ja terveys-
turvayhdistys ry

Järjestötoiminnan koordinointi

Lapin sosiaali- ja terveysturvayh-
distys ry, Punainen Risti/Vapepa,
Lapin liikunta ry

1. 2. Kylä pitää huolta

Yhteiskuntamme rakennemuutos on siirtänyt hoivaa ja huolenpitoa entistä enemmän ihmisille itselleen, omaisille ja yhteisöille. Järjestöjen ja vapaaehtoistoiminnan merkitystä korostetaan.

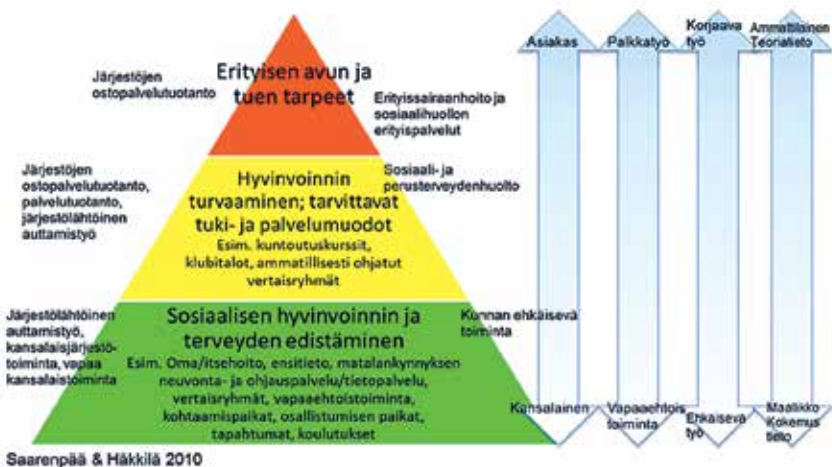
Kylät ovat perinteisesti pitäneet huolta asukkaistaan elämän eri vaiheissa. Naapuriapu, talkoot ja yhteisten tapahtumien järjestäminen on ollut arkipäivää. Kun yhteiskunnan järjestämä apu siirtyy yhä kauemmaksi, asukkaita lähellä olevaa tukea tarvitaan entistä enemmän.

Suurin osa meistä haluaa asua mahdollisimman pitkään omassa kodissaan. Tutuilla paikoillaan olevat asiat, olivat ne sitten esineitä, kulkureittejä tai naapureita, luovat turvallisen ja hyvän ympäristön yllättävienkin tilanteiden varalle.

Kaikkia tilanteita emme kuitenkaan voi hoitaa organisoimattoman naapuriavun tai omaisten voimin. Ihmisten avun tarve voi vaatia sellaista osaamista, jota ei löydy kylältä. Avun tarve voi kestää pitkän aikaa, jopa vuosia. Kylään voi myös tulla yllättävä kriisi, joka koskettaa kaikkia asukkaita. Silloin kylän tai omaisten voimavarat eivät riitä.

Suomessa on noin 8 000 sosiaali- ja terveysalan järjestöä. Lapissa niitä on runsaat 400.

Järjestöjen toiminnan tarkastelua palvelujärjestelmässä

Sosiaali- ja terveysjärjestöillä on runsaasti osaamista moneen tilanteeseen. Sairauksiin liittyvät potilasjärjestöt järjestävät infotilaisuuksia, vertaistukitoimintaa ja ohjausta. Omaishoitajien tukijärjestöt järjestävät monenlaista tukea omaishoitajille. Mielen terveysjärjestöt auttavat mielen sairastuessa niin omaisia kuin sairastuneitakin. Päihdejärjestöt tukevat monella tapaa päihdeongelman kanssa kamppailevia. Monia järjestöjen ammatillisia palveluita voi saada jo internetin kautta suoraan kotiin. Esimerkiksi Lapin Ensi- ja turvakoti antaa kriisiapua netin välityksellä.

Järjestöjen hoivaan ja huolenpitoon liittyvä toiminta jakautuu ammatilliseen ja vapaaehtoiseen toimintaan.

Järjestöjen ammatilliset palvelut

Monet järjestöt tuottavat edelleen ammatillisia palveluita, joista suurin osa on sosiaalipalveluja. Niitä saavat sekä kotonaan että palveluasunnoissa asuvat ikääntyneet. Nuorten tukemiseksi järjestöt tarjoavat muun muassa asumispalveluita, sijaisperheitä, lastensuojelua sekä päihdeongelmien ehkäisyä ja lieventämistä.

Suurin osa ammatillisesta palvelutuotannosta on maksullista. Kunnat voivat muun muassa myöntää asukkaille palveluseleitä järjestöjen tuottamiin palveluihin. Rovaniemellä tätä ovat tehneet myös aluelautakunnat. Joillakin järjestöillä on mahdollisuus vaikka rakentaa ikäihmisten palveluasumisyksikkö kylään tai tuottaa päiväpalveluita kylätalolle.

Järjestöjen vapaaehtoinen toiminta

Vapaaehtoinen apu on maksutonta, organisoitua ja toimijat ovat koulutettuja vapaaehtoisia. Vapaaehtoiset järjestävät esimerkiksi vertaisryhmiä, välittävät ystäviä ja tukihenkilöitä, pitävät kerhoja, organisoivat ulkoilua tai vapaata yhdessä tekemistä. Vapaaehtoiset ovat vaitiolovelvollisia.

Haasteena järjestöjen osaamisen hyödyntämiselle on järjestöjen ja toimijoiden runsaus. Aina ei voi tietää, mistä apua voisi saada.

Pohjois-Pohjanmaan sekä Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistykset ovat kehittäneet uuden internetiä hyödyntävän järjestelmän helpottamaan järjestöjen löytymistä. Järjestelmään on luotu hyvinvointitarjotin järjestöjen palveluista.

Tälle sivustolle toivotaan myös kyläyhdistysten tietoja. Sivut löytyvät osoitteesta lappilaiset.fi

Järjestöjen toimintojen luokittelu. Mitä järjestöt tarjoavat kansalaisille?

Tukea elämän tilanteeseen

Järjestöjen tarjoama toiminta, joka sisältää menetelmiä, joilla voidaan tukea yksilöitä eri elämäntilanteissa.

Jaetaan yksilölliseen ja ryhmämuotoiseen tukeen, jotka kuvaavat toiminnan luonnetta.

Toimintaa ja tekemistä

Sisältää järjestöjen monimuotoisen ohjatun toiminnan, joka tarjoaa erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia.

Oleskelu ja ajanvietto

Ei ohjattua toimintaa, vaan vapaamuotoista hengailua, joka tapahtuu matalankynnyksen kohtaamispaikoissa.

tiedotus- ja koulutustoiminta

Järjestöjen oman asiantuntijuuden jakamiseen sekä oman kohderyhmän asioihin vaikuttamiseen liittyvä viestintä ja koulutustoiminta.

Palvelut

Järjestöjen tarjoamat toiminnot, joista palvelunsaaja suorittaa vastineeksi maksun.

Järjestöt tuottavat näitä yleensä julkiselle sek-

Esimerkkejä hyvinvointiin ja huolenpitoon liittyvistä järjestöistä

Tehtävä	Järjestö
Omaishoitajien tukeminen	Omaiset ja Läheiset ry, SamiSoster ry, Punainen Risti
Syöpään sairastuneiden tukeminen	Syöpäyhdistys
Sydänsairauksiin sairastuneiden tukeminen	Sydänyhdistys
Ikäihmisten tukeminen	Vanhustyön keskusliitto, Punainen Risti, Neuvokas, SamiSoster ry, eläkeläisjärjestöt
Muistisairaiden ja heidän omaisten tukeminen	Lapin muistiyhdistys, SamiSoster ry
Mielenterveysystyö	Suomen Mielenterveysseura, Balanssi ry
Lapset ja lapsiperheet	Mannerheimin lastensuojeluliitto
Erytislasten ja -lapsiperheiden tukeminen	Erytislasten Omaiset Elo ry
Kriisiapu, yksinhuoltajaäidit, perheväkivalta	Lapin Ensi- ja turvakoti
Päihdetyö	A-kiltojen liitto, Irti huumeista
Nuorten tukeminen	Partio, 4H-yhdistys, Punainen Risti, VPK, Nuorten palvelu, Nuorten keskus, Lapin Nuorison liitto ry, Lapin liikunta ry
Järjestötoiminnan koordinointi	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Punainen Risti/Vapepa

1.3 Kylä varautuu

Ilmaston muuttumisen myötä säiden ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet. Meillä on ollut entistä useammin rajuja myrskyjä ja sateita. Lumen määrä on myös vaihdellut aikaisempaa enemmän. Tykkylumen aiheuttamat vahingot ovat olleet suuria. Joet ovat tulvineet va-kavin seurauksin.

Vaikka maaseudulla osataan varautua monenlaiseen, uudet tilanteet ovat yllättäneet rajuudellaan kokeneetkin asujat. Myös viranomaiset ovat joutuneet tarkistamaan omia ris-kiarvioitaan.

Luonnononnettomuuksien lisäksi kylässä voi sattua monenlaisia yllättäviä tapahtumia: tulipaloja, liikenne- tai muita onnettomuuksia, äkillisiä ja yllättäviä kuolemantapauksia. Kyläläinen voi eksyä marjametsässä. Myös erilaiset väkivaltatilanteet voivat kohdata kyläläisiä.

Ilona Nuutinen teki vuonna 2011 Joensuun yliopistolle pro gradu -tutkimuksen Luonnonilmiöstä luonnononnettomuuden hallintaan. Tutkimuksessa tarkasteltiin kansalaisten varautumista Asta-rajuilman varalle kesällä 2010 Kaipolassa Sulkavalla.

Tutkimuksen mukaan kaipolalaisilla on hyvät mahdollisuudet vuorovaikutukseen viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Järjestöjen tehtävänä voi olla kansalaisten ja viranomaisten toiminnan yhteensovittamisessa.

Vuorovaikutusta voidaan edistää esimerkiksi yhteisellä varautumisen ja valmiuden suunnittelulla. Se olisi menestyksellistä erityisesti Kaipolan kaltaisessa kyläyhteisössä, jossa kansalaisilla on hyvä toimintavalmius.

Turvallisuusyhdyshenkilö

Tärkeää olisi että, kyläyhdistykset nimeäisivät kyläyhdistyksen johtokuntaan tai hallitukseen kuuluvan tai sen kanssa tiiviissä yhteistyössä toimivan kyläturvallisuusyhteyshenkilön. Hänen tehtävänä on toimia tiedonvälittäjänä kylän ja viranomaisten välillä sekä kylän ja järjestöjen välillä.

Maakunnalliset kyläyhdistykset ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun alueet vastaavat kylien yhteyshenkilöiden kouluttamisesta ja motivatiosta. Maakunnallisten kyläyhdistysten edustaja on Vapepan maakuntatoimikunnan jäsen ja tämä edistää yhteistyötä ja resurssien järkevää käyttöä.

Sisäministeriön keväällä 2014 julkaisemassa tilanneraportissa turvallisuudesta harvaan asutuilla alueilla annetaan toimenpidesuositukset harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen lisäämiseksi

Suositus 4: Turvallisuustyötä kaikkiin kyliin Kylien turvallisuussuunnitelmia on tehty viime vuosina yhä enemmän, ja niistä saadut kokemukset ovat olleet hyviä. Ne lisäävät sekä kylien turvallisuutta että kyläläisten turvallisuuden tunnetta. Parhaiten kylien turvallisuustyö onnistuu silloin, kun kunnan ja muut viranomaiset tukevat sitä ja käyttävät sen tuloksia hyväkseen kunnan turvallisuuden parantamisessa. Kylien asukkaiden ja järjestöjen osallistuminen kylien turvallisuustyöhön lisää sen vaikuttavuutta. Eräät viranomaiset, kuten pelastustoimi, toimivat läheisessä yhteistyössä kylien kanssa ja ovat siten pystyneet parantamaan kylien turvallisuutta. Yhteistyön johdosta myös tunne siitä, että viranomaiset ovat läsnä harvaan asutuilla alueilla, lisääntyy. Kylien turvallisuustyötä tulisi tukea ja varmistaa, että se on kiinteä osa kunnan ja laajempien alueiden turvallisuustyötä. Kylien kartoitukset/suunnitelmat tulisi kytkeä sähköisen hyvinvointikertomuksen tietopohjaan, jotta kuntajohtamiseen saataisiin indikaattoritiedon rinnalle järjestelmällisesti kerättyä asukas- ja asuinaluekehittämistä tietoa. Kylien ja kyläläisten osallistuminen asuinalueensa turvallisuustyöhön paranee, kun ihmiset kokevat, että he pääsevät aidosti vaikuttamaan ja rakentamaan yhdessä turvallista arkea. Jatkuvuuden kannalta olisi tärkeää, että kunta ja viranomaiset järjestäisivät säännöllisesti aiheeseen liittyviä tilaisuuksia, joissa muistutetaan asukkaita turvallisuusasioista ja samalla voidaan pitää taitoja yllä ja päivittää turvallisuussuunnitelmaa.

Näin järjestöt voivat tukea kylää varautumisessa

1. Kyläläiset selvittävät alueensa riskit, vaaran paikat ja mahdolliset kyläläisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavat asiat. Tämän perusteella kylälle laaditaan turvallisuussuunnitelma, joka on osa kyläsuunnitelmaa.
2. Järjestöt voivat tukea riskien arviointia ja suunnitelman tekoa. Esi-merkiksi Punaisella Ristillä ja Pelastusalan keskusliitolla on paljon kokemusta kartoitusten tekemisestä.
3. Suomen Kylätoiminta on yksi 50:stä Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepa) jäsenjärjestöstä. Kyläyhdistykset voivat osallistua Vapepan koulutuksiin ja harjoituksiin. Vapepa järjestää muun muassa etsintä-, ensihuolto- ja viestintäkoulutusta. Kylälle voidaan myös perustaa oma hälytysryhmä.

4. Järjestöt kylässä -hankkeessa on järjestetty useita kylien hyvinvointi- ja turvallisuuspäiviä ja -iltoja. Niissä kyläläiset, viranomaiset ja järjestöt pohtivat kylän hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Niissä on myös harjoiteltu esimerkiksi alkusammutusta, hätäensiapua ja hätäilmoituksen tekemistä. Samalla on sovittu yhteistyön jatkamisesta. Malli toimii hyvin vaikkapa suunnittelun aloituksena tai suunnitelman esittelytapauksena.

5. Ihmisten omatoiminen varautuminen on nostettu jälleen uudestaan tärkeäksi asiaksi tavallisuudesta poikkeavien tilanteiden hallinnassa. Maaseudulla on perinteisesti osattu varautua kaupunkia paremmin jo siitäkin syystä, että kaupat ovat kaukana kylästä. Silti uudet tilanteet voivat yllättää, kuten viime vuosien myrskyt ja sähkökatkot ovat osoittaneet. Onko kotona riittävästi ruokatarvikkeita? Miten toimitaan, kun sähköt ovat pitkään poissa? Löytyykö kotoa pattereilla toimiva radio ja onko paristoja riittävästi? Miten vesi saadaan riittämään, jos pumppu ei toimi? Muun muassa Pelastusalan keskusliitto ja Maanpuolustuskoulu kouluttavat kansalaisia näihin tilanteisiin.

Varautumiseen ja valmiuteen liittyviä järjestöjä

Toiminta	Järjestöjä
Varautumisen ja valmiuden suunnittelu	Punainen Risti, Suomen Pelastusalan keskusliitto, VPK
Ensihuolto, majoitus, kuljetus, muonitus, etsintä	Punainen Risti/Vapepa, Maa- ja kotitalousnaiset, Martat, VPK
Henkinen tuki	Punainen Risti, Suomen Mielenterveysseura, Ensi- ja Turvakotien liitto, VPK
Koulutukset ja harjoitukset	Punainen Risti/Vapepa, VPK, Maanpuolustuskoulu, Suomen Pelastusalan keskusliitto, Järvipelastusseura

2. Järjestöt esittäytyvät

Olemme koonneet lyhyitä esittelyitä alueellamme toimivista järjestöistä. Ne odottavat soittoasi!

Punainen Risti

Suomen Punainen Risti on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. Punaisen Ristin tehtävänä on auttaa apua eniten tarvitsevia kotimaassa ja ulkomailla. Toimimme koko maassa noin 30 000 vapaaehtoisen voimin. Punainen Risti on myös yksi valtakunnan suurimmista vapaaehtoisten kolauttajista. Koulutamme vuosittain koko maassa runsaat 100 000 henkilöä erilaisilla kursseilla.

Punaisen Ristin Lapin piiri perustettiin vuonna 1938 Lapin läänin alueelle. Lapin piirissä on 23 Punaisen Ristin paikallisosastoa, joiden toimintamuodot vaihtelevat osastoittain. Jäseniä Lapin piirillä on vajaa 3000 ja aktiivisesti toimivia vapaaehtoisia n. 1200. Vapaaehtoisemme auttavat ihmisiä sekä onnettomuuksissa ja kriiseissä että esimerkiksi yksinäisyyden ja syrjinnän vuoksi tukea tarvitsevia henkilöitä. Tukea saavat niin nuoret kuin iäkkäät. Ensiapukoulutustamme saa vuosittain noin 2000 ihmistä ja ensiapuryhmämme päivystävät lukuisissa yleisötilaisuuksissa. Vapaaehtoisemme keräävät varoja sekä kotimaan että kansainväliseen apuun.

Suomen Punaisen Ristin toimintamuodot:

- hätäapu kotimaan onnettomuuksissa
- keräykset
- ensiapuryhmät ja ensiapukoulutus
- ensihuolto ja henkinen tuki
- ystävätoiminta ja omaishoitajien tuki

- terveystieteet ja terveyden edistäminen
- varhaisnuorten kerhot ja leirit
- maahanmuuttajien tukeminen ja vastaanottokeskukset
- Veripalvelu
- Kontti-kierrätystavaratalot
- Nuorten turvatalot
- Vapaaehtoisen pelastuspalvelun koordinointi

**Yhteystiedot: www.punainenristi.fi,
rednet.punainenristi.fi/lappi
 puh. 020 701 2560**

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) on ainutlaatuinen Suomen Punaisen Ristin koordinoima 50 järjestön yhteenliittymä. Se kokoaa yhteen ja valmentaa pelastustöiden tukitehtäviin eri alojen harrastajia, joita yhdistää halu auttaa. Mukana on noin 1200 hälytysryhmää ja 20 000 vapaaehtoista.

Yleisin tapa auttaa on osallistua kadonneen etsintään. Ensihuoltoon liittyvät hälytystehtävät ovat lisääntymässä. Auttamistilanteissa vapaaehtoiset toimivat aina viranomaisten tukena. Tehtäviä voivat olla mm. etsinnät, ensihuollon tehtävät (evakuointi, majoitus, lastenhoito, henkinen tuki jne.), viestintä ja kuljetus.

Lapin alueella Vapepa- organisaation muodostaa maakuntatoimikunta ja 13 paikallistoimikuntaa, joihin kuuluu 58 hälytysryhmää ja noin 600 vapaaehtoista. Toiminnan painopisteitä ovat koulutus, yhteistoiminta ja hälytysvalmius.

Vapaaehtoisten hälyttäminen Lapissa tapahtuu valmiuspäivystäjän kautta, joka päivystää ympäri vuorokauden. Päivystäjä välittää hälytykset eteenpäin maakunnan alueelle. Valmiuspäivystäjänä toimii tehtävään koulutettu vapaaehtoinen ja hänellä on käytössään Lapin alueen Vapepa:n hälytysryhmien tiedot.

**Yhteystiedot: www.vapepa.fi,
 valmiuspäällikkö Annikki v. Pandy 0400-391 868**

Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys on vuonna 1952 perustettu yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää kansalaisten hyvinvointiin tähtäävää sosiaali- ja terveyspolitiikkaa, lisätä sosiaali- ja terveysjärjestöjen keskinäistä sekä järjestöjen ja virnaomaisten välistä yhteistyötä, erityisesti aluenäkökohdat huomioon ottaen, sekä lisätä kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Yhdistys ylläpitää ja kehittää Raha-automaattiyhdistyksen (Ray) tuella Lapin maakunnan alueen eri yhdistysten ja järjestöjen yhteistyötä kehittävää ja toimintaedellytyksiä lisäävää Järjestörakennetta. Yhdistys myös ylläpitää eri järjestöjen yhteistä internetsivustoa Lappilaiset.fi, sivustolla eri järjestöt ja yhdistykset voivat esitellä omaa toimintaa, ilmoittaa tapahtumista ja etsiä vapaaehtoisia toimijoita eri tehtäviin. Lisäksi yhdistyksellä on käynnissä Ray:n tuella oppilaitosten ja järjestöjen välisen yhteistyön lisäämiseen ja kehittämiseen tähtäävä Oppilaitosyhdistyöhanke.

Yhteystiedot: www.lappilaiset.fi/fi/lapinjarjestorakenne/lapinsosiaalijaterveysturvayhdistys/

- Tarvitsetko tukea vanhemmuuteen?
- Oletko vaikeassa elämäntilanteessa ja haluaisit keskusteluapua?
- Oletko kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa?
- Oletko itse toiminut väkivaltaisesti ja haluat apua?
- Oletko raskaana tai sinulla on pieniä lapsia ja olet huolissasi omasta tai läheisesi päihteiden käytöstä?

Lapin ensi- ja turvakodista saat apua ja tukea videovälitteisesti koko Lapin alueelle. Videovälitteinen tapaaminen toteutetaan suojatussa yhteydessä. Etäyhteyspalvelua varten tarvittavat tietokoneet ja internetiyhteydet. Voit tavata työntekijää videovälitteisesti omassa kotonasi tai sovitusti kotikuntasi virastossa. Etäyhteyden avulla toteutamme myös vertaistukiryhmiä niin, että ryhmäläiset voivat olla eri paikkakunnilta. Tarvittaessa saat opastusta välineiden asennuksessa sekä ohjelmiston käytössä.

Koko Lapin alueen palvelut:

Ensi- ja turvakodin avopalvelu tarjoaa tukea, ohjausta ja neuvoja pikkulapsiperheille vanhemmuuteen tai lapsen uniryhtymiin liittyvissä asioissa. Rytmi-ryhmään osallistumalla saat vertaistukea lapsen uneen ja vuorokausiryhtymiin liittyvissä asioissa. Raskauteen ja synnytykseen voit saada tukea vapaaehtoiselta Doula -tukihenkilöltä. Doula tapaa äitiä ja perhettä ennen synnytystä ja on tarvittaessa perheen tukena synnytyksen aikana.

Kriisikeskus tarjoaa keskusteluapua akuuteissa elämäntilanteissa oleville, väkivallasta kärsiville, onnettomuuden tai läheisen ihmisen kuoleman kohdanneille ihmisille ja heidän läheisilleen. Kriisikeskuksen vertaisryhmissä on mahdollisuus jakaa kokemuksia toisten samaa kokeneiden ihmisten kanssa. Vaikeassa elämäntilanteessa sinulla on mahdollisuus saada tukea myös vapaaehtoiselta tukihenkilöltä. Kriisien itsenäiseen käsittelyyn voit saada apua oma-apuohjelma SELMA:sta. Lisätietoa SELMA:sta saat: **www.e-mielenterveys.fi**

Miestyön Keskus tarjoaa ammatillista apua elämän kriiseissä oleville miehille. Mikä tahansa elämän kriisi tai ongelma riittää perusteeksi palveluun hakeutumisessa. Syitä hakea apua ovat esimerkiksi erokriisit, parisuhdeongelmat, väkivalta tekijänä tai kokijana sekä isyyteen ja vanhemmuuteen liittyvät asiat. Yhteydenotto puhelimitse tai sähköpostilla riittää ja halutessa keskusteluun voi olla yhteydessä nimettömänä.

Avopalvelu Tuulia tukee äidin päihtetöntä raskausaikaa ja tulevaa vanhemmuutta. Tavoitteena on, että äiti löytää voimavaroja päihteettömään vanhemmuuteen.

Turvakoti päivystää 24 h/vuorokaudessa. Voit myös soittaa 24 h/vuorokaudessa numeroon: 040-553 7508

Yhteystiedot: www.lapinensijaturvakoti.fi

Maa- ja kotitalousnaiset on valtakunnallinen järjestö, jonka tehtävänä on edistää arjen osaamista, maaseudun pienyritystoimintaa, maiseman- ja luonnonhoitoa sekä yhteisöllisyyttä. Järjestössämme on koko maassa lähes 60 000 jäsentä, jotka toimivat omissa paikallisissa yhdistyksissään. Paikallisyhdistykset tarjoavat monipuolista toimintaa maaseutuhenkisille naisille. Yhdistykset järjestävät kursseja, retkiä ja tapahtumia aiheinaan muun muassa ruoka, käsityöt, puutarha ja oman kylän asiat. Osallistumalla toimintaamme saa mahdollisuuden yhdessä olemiseen ja tekemiseen. Meillä kaikilla on toisillemme annettavaa ja toisiltamme opittavaa. Tervetuloa mukaan!

Lisätietoa: www.maajakotitalousnaiset.fi

Maanpuolustuskeskustussäätiö (MPK)

Yhdistys perustettiin vuonna 1993 valtakunnalliseksi organisaatioksi, joka kouluttaa kansalaisia selviytymään paremmin arjen vaaratilanteissa ja poikkeusoloissa.

MPK:n koulutus parantaa puolustusvoimien, muiden viranomaisten ja kansalaisten valmiutta toimia normaali- ja poikkeusoloissa. Yhdistys tekee yhteistyötä turvallisuuskoulutus-, -kasvatus ja -tiedotustyötä tekevien viranomaisten ja vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

MPK:n toimintaa ohjaavat arvot ovat:

- isänmaallisuus
- vapaaehtoisuus
- osaaminen

Yhteistyökumppanit

Reserviläisten koulutuksessa yhteistyökumppanina on puolustusvoimat. Muita kumppaneita ovat muun muassa Pelastusopisto, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry ja Suomen Punainen Risti, Suomen Erillisverkot Oy, Reserviläisurheiluliito ry ja Suomen Meripelastusseura ry. Yhteistyö perustuu kumppanuussopimuksiin.

Yhdistys on mukana myös Kotitapaturmien ehkäisykampanjassa, jonka tavoitteena on koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen. Lisäksi MPK on Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (VAPEPA) jäsen.

Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa eri osapuolia hyödyntävä tietojen, taitojen ja kokemusten vaihto. Yhdistys tekee yhteistyötä Viron Kaitseliitin ja Ruotsiin Hemvärnetin kanssa.

Koulutus- ja tukiyksiköt (KOTU-yksiköt)

Koulutuksen toteutuksesta vastaavat jokaisessa maakunnassa olevat KOTU-yksiköt, Lapissa Lapin KOTU-yksikkö, jonka toimialueena on koko Lapin maakunta.

Lapin KOTU-yksikön yhteystiedot:

Lapin koulutus- ja tukiyksikkö, Someroharjuntie, 96960 ROVANIEMI, ohessa karttalinkki toimistolle: goo.gl/maps/5wY6d
puh. 040 552 4824, sähköposti: lappi@mpk.fi
kotisivut: www.mpk.fi/lappi
facebook: www.facebook.com/lapinkotu

ROVANIEMEN SEUDUN
VAPAAEHTOISTYÖNKESKUS
NEUVOKAS ■ Kansankatu 8
96100 Rovaniemi

Rovaniemen Seudun Mielenterveysseura ry:n ylläpitämä Neuvokas on toiminut yli 17 vuotta. Neuvokas toimii 44 yhdistyksen, kaupungin, seurakunnan ja yli 200 vapaaehtoistyöntekijän avoimessa verkostoyhteistyössä.

Miten kyläyhdistykset ja järjestöt hyötyvät neuvokkaasta?

Osallistava hallintomalli oikeuttaa järjestöt hallintoon ja yhteistilojen käyttöön ilman maksuja. Edulliset tarjoilupalvelut. Uusi www.lappilaiset.fi sähköinen portaali avautuu tiedotuskanavaksi. Maksullisissa tapahtumissa saavat jäsenet alennusta pääsymaksuista. Yhteiset tapahtumat tutustuttavat ja luovat yhteisöllisyyttä. Järjestöjen jäsenet voivat tehdä vapaaehtoistyötä ja pyytää tukea sitä tarvitessaan.

Kylätoimijoiden kanssa Neuvokas haluaa käynnistää uusia kohtaamispaikkoja. Vastuuhenkilöt koulutetaan, vakuutetaan, järjestetään työhönohjausta ja virkistystapahtumia, maksetaan matka- ja puhelinkuluja.

Miten kylien ihmiset hyötyvät neuvokkaasta?

Mielekästä tekemistä ja kuulumisen tunnetta vapaaehtoistyöstä

Neuvokkaan yli 200 aktiivisen vapaaehtoistyöntekijöiden rinkiin voi liittyä pienen haastattelutuokion ja peruskurssituksen jälkeen.

Vapaaehtoistyöntarjotin tarjoaa:

- tukisuhteissa vapaaehtoinen ja tuettava kohtaavat keskenään
- asioimisrenkaan saattajat tukevat palvelupisteisiin
- kulttuuriväärtisaattajat saattavat kulttuuritapahtumiin
- kulttuuriväärtiesiintyjien tuokiot palveluyksiköihin, kohtaamispaikoille ja osallistujajärjestöihin
- kohtaamispaikkojen viriketuokiot alueen asukkaalle
- päiväkotien ja peruskoulujen kummiväärtit omissa lapsiryhmissä
- muita tehtäviä sopimuksen mukaan

Mikäli Sinulla aikaa on pari tuntia viikossa tai sopimuksen mukaan – tule juttusille. Vapaaehtoistyöntekijät kokevat saavansa itse enemmän kuin antavat.

Tule mukaan – Yhdessä me onnistumme!

Ihmiset, jotka haluavat vapaaehtoistyöntekijän kotiin taikka saattajaksi.

Neuvokkaan toimistossa ma – pe klo 9-15
puhelin 016 3560 292 välitetään heitä

- tukihenkilöiksi, juttuseuraksi, ulkoilukavereiksi
- omaishoitoperheen tueksi
- asiointiavuksi yhdessä kulkien terveys-, sosiaali-, pankki-, kauppa- yms. reissuille
- kulttuuriväärtisaattajiksi kulttuuritapahtumiin

Kylien ihmiset, jotka haluavat kokoontua

Kohtaamispaikat Auttissa, Marraskoskella, Niskanperällä, Saarenkylässä ja Syväsenvaarassa sekä Viirin kappelilla yhteistyössä seurakunnan kanssa ovat avoimia alueen asukkaille.

Kysy toimistolta 016 3560 337 tai seuraa Lapin Kansan ja Uusi Rovaniemen palstoja

Anneli Laine

toiminnanjohtaja

Neuvokas, Kansankatu 8, 96100 Rovaniemi

040 5870 713, etunimi.sukunimi@rovaniemi.fi

Toimisto 016 3560 337, 016 3560 292

Omaishoitajat ja Läheiset

Omaishoitajat ja Läheiset Liiton aluetyö tukee omaishoitajien paikallisyhdistysten toimintaa, tekee omaistoimintaa näkyväksi sekä kehittää omaishoitoperheiden tukimuotoja yhteistyössä paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa.

Liiton aluetyön keskeisimmät tehtävät ovat:

- Omaishoitajayhdistysten tukeminen (koulutus, tiedotus, ohjaus ja omaistoiminnan kehittäminen) sekä
- paikallinen ja alueellinen vaikuttamistoiminta

Aluetyö painottuu paikallisyhdistysten järjestöllisten valmiuksien kouluttamiseen, tiimi- ja verkostotyöhön sekä yhdistysten ohjaukseen toimintamuotojen kehittämisessä.

Lappi ja Koillismaa:

Ainonkatu 1, 3. krs, 96200 Rovaniemi

puh. 020 7806 541, aluevastaava Sirkka Nissi-Onnela

Lapin ja Koillismaan alueohjaus

www.omaishoitajat.fi

Lapin ja Koillismaan omaishoitajien paikallisyhdistykset

Inarin Omaishoitajat ja Läheiset ry
Puheenjohtaja: Marjatta Akujärvi
Puheenjohtajan puh.: 040 590 0057
Siskelintie 9
99800 Ivalo

Koillismaan Omaishoitajat ja Läheiset ry

Puheenjohtaja: Saila Käsmä-Karjalainen
Toimiston puh: 040 961 4691 Mia Marsch
Keskuskuja 6, Atimotalo
93600 Kuusamo

Länsi-Pohjan Omaishoitajat ja Läheiset ry

Puheenjohtaja: Hilma Uusitalo
Toimiston puh: 016 447 888, 0400 616 748 Marjatta Uusitalo
Laivurinkatu 2-4 C 31
95400 Tornio

Rovaniemen Seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry

Puheenjohtaja: Mauri Hakulinen
Toimiston puh.: 0400 987633
Pohjolankatu 2
96100 Rovaniemi

Sodankylän omaishoitajat ry

Ks. Rovaniemen seudun omaishoitajat ja läheiset ry:n yhteystiedot.

Oletko joutunut rikoksen tai rikosyrityksen kohteeksi tai oletko joutunut rikoksen todistajaksi?

Rikosuhripäivystystä (RIKU) toteuttaa yhteistyössä kuusi eri tahoa: Suomen Punainen Risti, Ensi- ja turvakotien liitto, Suomen Mielenterveysseura, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Setlementtiliitto ja Kirkkohallitus. Toimintaa koordinoi valtakunnallisesti Suomen Setlementtiliitto. RIKU on toiminut Suomessa vuodesta 1994 lähtien. RIKUn

tehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla tukipalveluita. Lapissa RIKUa koordinoi Rovalan Settlementti ry. RIKUsta saa ohjausta ja neuvontaa sekä apua muun muassa lähestymiskielto- ja korvaushakemusten laatimiseen. RIKUsta voi saada myös henkilökohtaisen tukihenkilön, joka voi olla mukana poliisiasemalla, oikeusapu- ja asianajotoimistossa, oikeudenkäynnissä ynnä muissa rikosasiaan liittyvissä tilanteissa. Yleensä tukihenkilö on uhrin mukana koko rikosprosessin ajan. Rikosprosessi kestää muutamista kuukausista useisiin vuosiin.

Rikosasiat ja -kokemukset eivät kuulu kenenkään arkipäivään. Ikävä kyllä rikoksen uhriksi voi kuitenkin joutua kuka hyvänsä ikään tai sukupuoleen katsomatta. Rikoksen uhriksi joutuminen on aina yksilöllinen kokemus. Monet selviytyvät omin avuin tai sosiaalisen verkostonsa avulla, osa hyötyy ulkopuolisesta avusta. Tällaisessa tilanteessa voi olla yhteydessä RIKUun ja kysyä keskusteluapua ja tukihenkilöä rikosprosessiin. RIKUsta saa tietoa ja tukea, jotta rikoksen uhrin oikeusturva toteutuisi.

Rikosuhripäivystyksen yhteystiedot Lapissa

- Lapin aluetoimisto lappi@riku.fi ja puh 0400 979 175
- Kemin palvelupiste, Kriisikeskus Turvapoiju, puh 040 830 5389
- Kemijärven palvelupiste, Tunturilan Settlementti 040 748 3225
- Rovaniemen palvelupiste, Rovalan Settlementti, 0400 979 026
- Ylä-Lapin palvelupiste, SamiSoster ry, 0400 314 154, 040 350 407

Rikosuhripäivystyksen palvelumuodot

Henkilökohtaista tukea aluetoimistoista ja palvelupisteistä omaa paikkakuntaasi lähimmän palvelupisteeseen yhteystiedot löydät **www.riku.fi** sivulta

Auttava puhelin 0203 16 116 ma-ti klo 13-21 ja ke-pe klo 17-21

Juristin puhelinneuvonta 0203 16 117 ma-to klo 17-19

Neuvoja verkossa: www.rikunet.fi ja www.riku.fi/nuoret

Yhdistyksen tarkoituksena on valvoa, ylläpitää ja edistää saamelaisten asemaa ja oikeuksia alkuperäiskansana sosiaali- ja terveysalalla sekä hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä, kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä. Tarkoituksen toteuttamiseksi yhdistys

- Seuraa saamelaisten yhteiskunnalliseen asemaan vaikuttavan lainsäädännön, hallinnon ja rahoituksen toteuttamista valtion sisäisen oikeuden ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti.
- Tekee ensimmäisessä kohdassa mainituista asioista aloitteita ja antaa lausuntoja.
- Järjestää omakustannushintaan saamenkielisiä sosiaali- ja terveys alan palveluja.
- Harjoittaa saamelaisväestön sosiaali- ja terveysalaan kuuluvaa kehittämistä, kokeilu-, koulutus-, kuntoutus-, tiedotus-, julkaisu- ja tutkimustoimintaa.

Toimintansa tukemiseksi yhdistys voi kerätä varoja asianomaisella luvalla, ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja sekä omistaa kiinteää ja irtainta omaisuutta.

Yhteystiedot: www.samisoster.fi SámiSoster ry

Kutsumme järjestöt kylään-opas

Teksti: Veli-Matti Ahtiainen

Taitto ja piirrokset: Pieni mainostoimisto Lasse Katainen

Kirjapaino: Brand ID Oy, Pori 2014

ISBN 978-951-658-179-1

Punainen Risti

Lapin piiri

www.punainenristi.fi

Punainen Risti Lapin piiri
Lähteentie 10
96400 Rovaniemi
p. 020 701 2560
rednet.punainenristi.fi/lappi

